

LUNSJ MED FAG

Hønsehirse – biologi og bekjempelse

med
Inga Holt og Ragnhild
Nærstad

Gratis webinar 11.mars kl.11.00

Kornprogrammet
-fra kjent kunnskap til praksis!

AKERSHUS
BONDELAG
BUSKERUD
BONDELAG
ØSTFOLD
BONDELAG

Hønsehirse – Biologi og bekjempelse

Norsk Landbruksrådgiving SA

Inga Holt
Kornprogrammet i Viken og
NLR

Hva er kjekt å vite om hønsehirse?

- Utseende
- Biologi
- Forebygging
- Bekjempelse - tiltak - strategi

Utseende

- Kraftig vekst
- Blir fort mange

Utseende

- Kraftig plante
- Flate buskingskudd
- Ofte rødfarget ved basis av stengel
- Aks kan være rødfarget eller grønnfarget
- Snerp på frøet kan være kort eller langt

Utseende

- Flat stengel - øyeforma stilk
- Typer med forskjellig vekst, noen strekker seg, noen vokser flatt utover om det er god plass

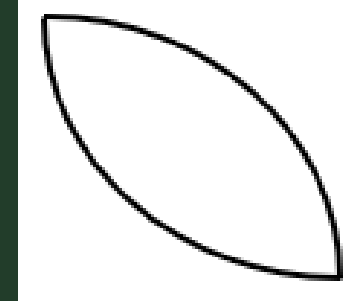
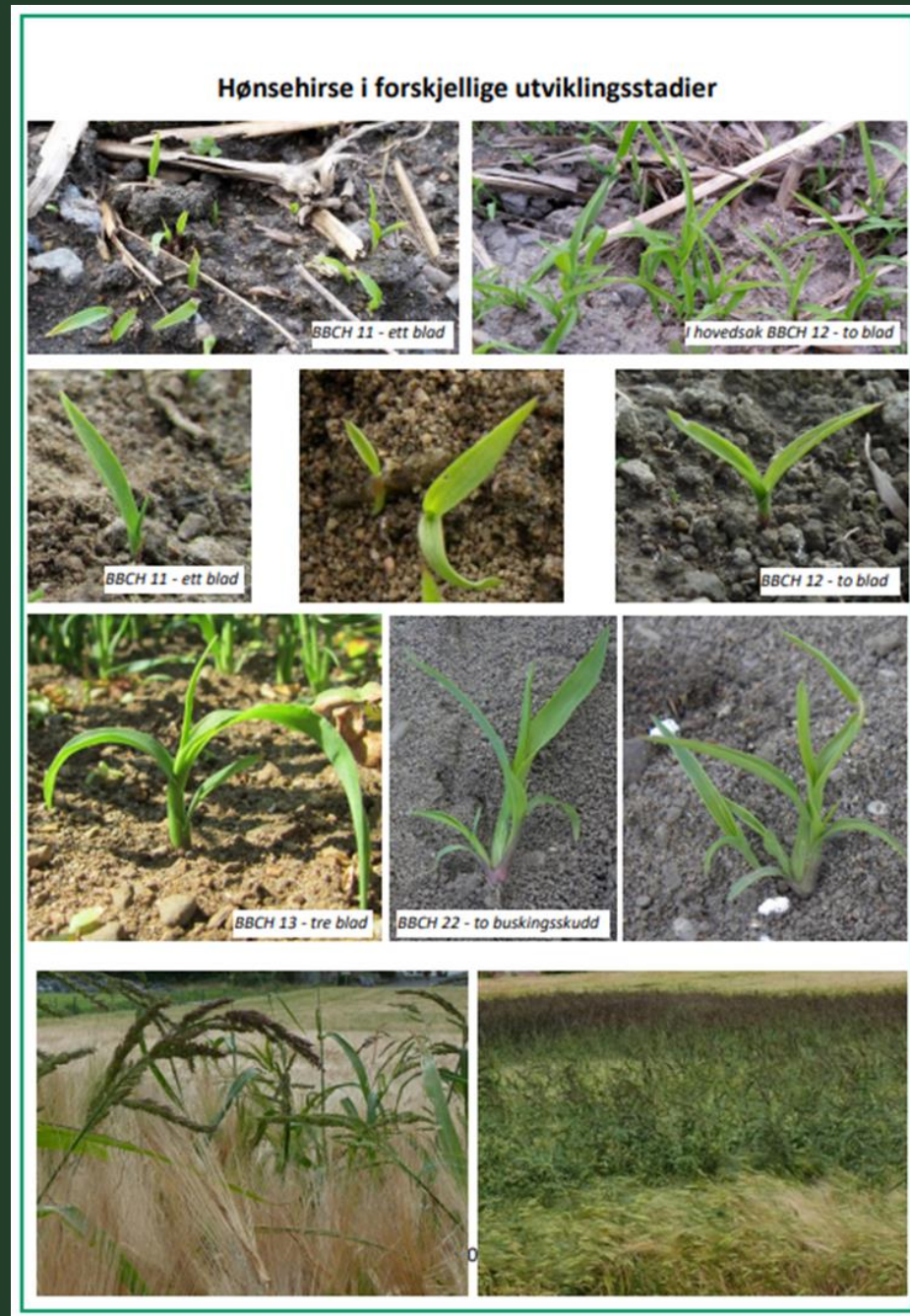

Foto: Kari Bysveen, NLR

Utseende

[høsehirse-kokebok-3v4.pdf](#)

Biologi

- Grasart
- Ettårig – spirer fra frø hvert år
- Krever høg temperatur for å spire
 - Spirer ved 13-40 °C
 - Spirer en stund etter kornet i normalår
- Spirer over en lang periode, men årets frø spirer ikke om høsten

Biologi

- Kraftig busking, 40 - 70 buskingsskudd på planter som står fritt
- Har mange frø, 400-600 frø pr hovedaks
- Et stort hovedaks pr strå og flere mindre aks i bladhjørnene
- Blomstring starter før hele akset er ute
- Frøene har et snerp som lett fester seg til klær, pels og annet det kan feste seg i

Biologi

- Hønsehirse er tilpasningsdyktig
 - Tåler tørke godt
 - Tåler vassmetta jord godt
 - Utvikler lett resistens mot ugrasmidler
- Hønsehirse har også svake sider
 - Hønsehirse vil ha lys - tåler konkurranse dårlig
 - Krever lang veksttid for å modne frø, 90-95 dager (men frø er spiredyktige før de er modne)

Når er frøet spiredyktig?

- Testing i 2017-2018 i NLR Viken
- Tok frø fra planter hvor akset var kommet forskjellig langt i utvikling
- Frøet lagt til spiremodning (ikke stratifisering men må tørke en viss periode)

Spire % = 0

Drysset frø, spire % = 86

Spire % = 81

Spire % = 40

Når er hønsehirsefrøet spiredyktig?

Overlevelse frø

- Jord
- Overlever opptil 8-15 år i jorda (Dawson & Bruns 1975, plantevernleksikonet)
- Hønsehirsefrøet dør etter:
 - I dyras mage-tarm: 24 timer
 - I ensilasje: 8 uker ensileringsprosess
 - I ammoniakbehandlet halm: 3 mnd (Forsøk NLR Viken)
 - I kompost (og husdyrgjødseltalle): 3 dager med minimum 49 grader.
- I Biogjødsel fra gassproduksjon:
- Hushållningssällskapet Halland
 - Ogräsfrön dör inom några dagar vid rötning i 55 °C eller efter 1-2 veckor vid rötning i 37 °C.

Hvordan kan vi redusere spireevne?

- Unngå høstpløying
 - Nedpløyd frø blir konserververt
- La frø få ligge i overflaten urørt
 - Soppsjukdommer, insekter m.fl. vil drepe mye frø.
- En enkel spiretest våren 2024
 - Hønsehirsefrø som var overvintret på jordoverflaten ble samlet våren 2024
 - 50 frø ble lagt til spiring, bare ett frø spirte

Spredning av hønsehirse

- Maskiner og utstyr
 - Tresker en versting
- Byttelån av areal
- Jordflytting
- Talle

Foto: Unni Røed

Spredning med tresker

Spredning med talle

Jordhaug med hønsehirse

Veikant med hønsehirse

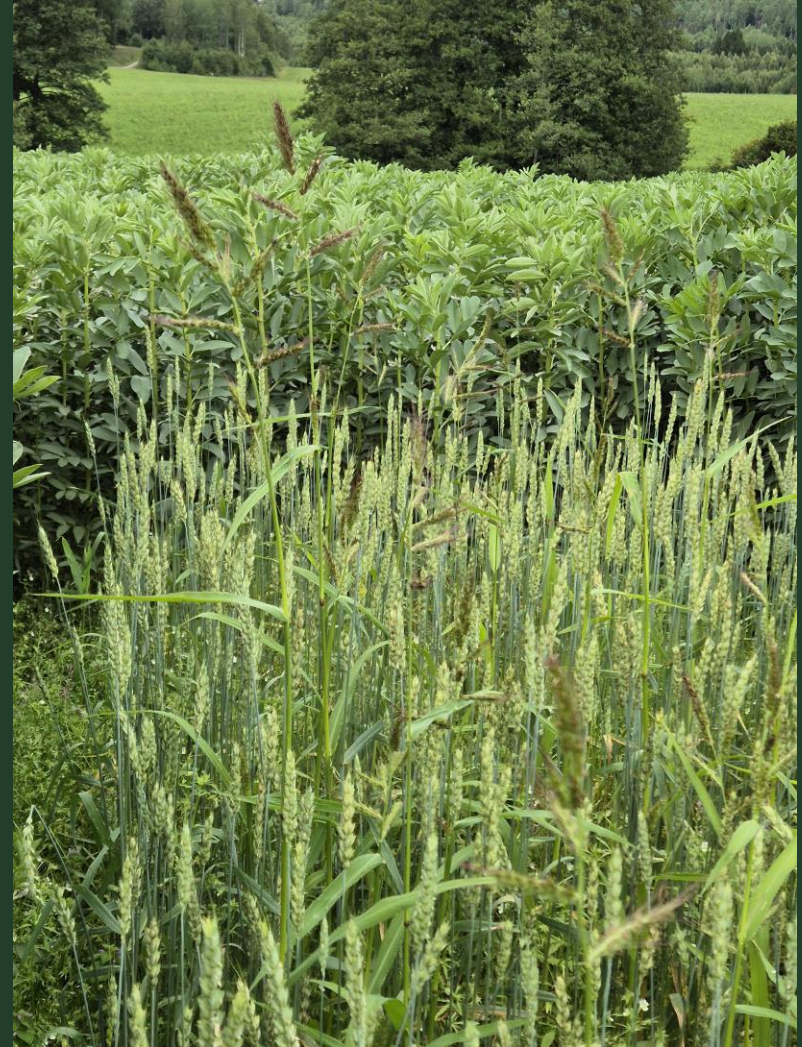

Hønsehirse i nylagt plen ved nybygg

Hindre spredning?

- Bruk såfrø uten innhold av hønsehirse
- Arealer med hønsehirse skal vente til slutt, både våronn og tresking
- Maskiner bør reingjøres når de flyttes fra areal med hønsehirse til areal uten hønsehirse
- Bekjempelse

Renhold av maskiner

- God reingjøring etter treskesesongen
- Forenklet reingjøring ved flytting av maskiner, løvblåser
- Informasjonsskriv:
<https://www.froavlerlaget.no/wp-content/uploads/2017/02/Unng%C3%A5-spredning-av-floghavre-og-h%C3%B8nsehirse-med-god-treskerreingj%C3%B8ring.pdf>
- Youtube video:
https://youtu.be/2eFWnsN_bd4

Forebygge og bekjempe hønsehirse

- Reduser mulighetene for hønsehirse å etablere seg
 - Tett åker med lite lys i bunn
 - På areal med hønsehirse - unngå sprøytespor - bruk GPS
 - Hønsehirse spirer seint - gi grøden et forsprang
 - God vekst med tett åker hindrer spiring
 - Friskt såfrø - riktig kalktilstand - godt drenert (hønsehirse vokser godt i våt jord)

Unngå sprøytespor

Når den først er på jorden?

- Effektiv bekjempelse
 - Mekanisk bekjemping - Luking der det er mulig - radrensing
 - Effektive kjemiske midler
 - Kantene av åker og eng krever også bekjempelse

Luk den første planta

Pass på kantarealer

Pussing er et dårlig alternativ

Kjemisk bekjempelse

- Bare i hvete
 - Attribut Twin
 - Jordherbicideffekt, krever god jordfuktighet, høyt moldinnhold reduserer virkningen
 - Behandling seinest på 2-bladstadiet til hirs
 - Kan ha for kortvarig jordeffekt, ca. to uker
- Bare i vårhvete:
 - Broadway Star, bladherbucid til bruk ved BBCH 23 – 32, har effekt, men ukjent hvor god effekten er
- Korn, men ikke havre:
 - Hussar Plus OD- som regel spirer hønsehirse for seint til at disse midlene alltid virker godt
 - Puma Extra eller Axial-preparater
 - Puma Extra i bygg, hvete, rug og rughvete til begynnende strekning
 - Axial i bygg, hvete, rug og rughvete fram til flaggbladet er synlig (BBCH39)

Kjemisk bekjempelse

- Glyfosat –men kan ikke brukes selektivt i en kultur
- Agil/Zetrola, Select/Select Plus, Focus Ultra (oljevekster, grønnsaker, poteter, bær)
- Puma Extra, Axial (korn)
- Titus >80 % effekt - potet og fôrmais
- MaisTer WG god effekt over 10 g/daa i fôrmais

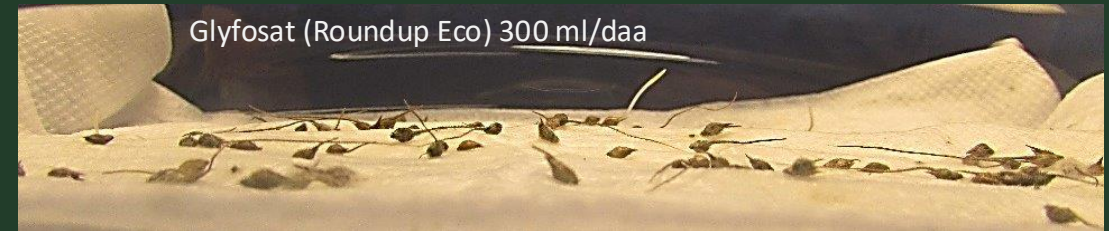
★ OBS! ved resistens –samme virkemekanisme

Foto: Einar Kolstad, Larvik kommune

Nødløsning

- Glyfosatsprøyting kan redusere spireevnen av hønsehirsefrø
- Modent korn: Sprøyting 10-14 dager før tresking
- Usprøytet 73 % spiring
- 300 ml glyfosat/daa 7 % spiring

Oppsummering

- Forebygg spredning av hønsehirse, det sparer tid og penger seinere
 - God agronomi er en god start i kampen mot hønsehirse – en tett åker gir god konkurranse
 - Informasjon til/fra leier og utleier av jord og maskiner
 - Kart med oversikt over hvor hønsehirse er kan være et hjelpemiddel
 - Reingjøring av maskiner og redskaper gir mindre spredning av hønsehirse
 - Kontroll av arealene – gå i åkrene for å finne den første planta
- Bruk de midlene som har best effekt der det er hønsehirse
- Ny spiring vil ofte skje også etter sprøyting med effektive midler
- Husk kantarealene
- La frø som er drysset ligge uten høstpløying av arealet
- Med tiden må vi forvente at vi får hønsehirse som er resistent mot ugrasmidler
- Bruk norsk frø

Takk for oppmerksomheten

Kokebok for hønsehirse:

[honsehirse-kokebok-3v4.pdf](#)

Gå i åkeren😊

